

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
КАФЕДРА ПСИХІАТРІЇ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СЕКСОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з
науково-педагогічної
роботи

доцент Ірина СОЛОНИНКО

2023р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 39 «ПСИХІАТРІЯ ТА НАРКОЛОГІЯ З ОСОБЛИВОСТЯМИ
ДИТЯЧОГО ВІКУ»**

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня
вищої освіти
кваліфікації освітньої «Магістр педіатрії»

кваліфікації професійної «Лікар»

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 228 «Педіатрія»

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
психіатрії, психології та сексології
Протокол № 9
від «4» травня 2023 р.
Завідувач кафедри
Професор Ростислав БІЛОБРИВКА

Затверджено
профільною методичною комісією з
терапевтичних дисциплін
Протокол № 3
від «4» травня 2023 р.
Голова профільної методичної
комісії
Професор
Олена РАДЧЕНКО

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Білобровка Р. І. завідувач кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор;

Плевачук О. Ю. доцент кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук

Карпінська Р. І. доцент кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук

РЕЦЕНЗЕНТИ :

Негрич Т. І. – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри неврології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Ришковська Н.О. - доцент кафедри психіатрії і психотерапії ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Психіатрія та наркологія з особливостями дитячого віку» складена відповідно до Стандарту вищої освіти *другого (магістерського) рівня* галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 228 «Педіатрія» освітньої програми *магістра* педіатрії.

Опис навчальної дисципліни (анотація).

Навчальна дисципліна «Психіатрія та наркологія з особливостями дитячого віку» викладається для студентів четвертого року навчання спеціальності «Педіатрія». та закладає основи вивчення студентами поняття про психічне здоров'я дітей та підлітків та психічні розлади, що виникають у дитячому та підлітковому віці, а також формує знання про клінічні симптоми психічних порушень у дитячому та підлітковому віці, проведення диференційної діагностики, особливості медикаментозного та психотерапевтичного лікування психічних захворювань у дитячому віці, а також основи профілактики виникнення психічних розладів в дитячому віці. Базується на знаннях, отриманих студентами з дисциплін медичної біології, нормальної та патологічної фізіології, основ психології, фармакології та епідеміології. Загальна концепція викладання дисципліни передбачає інтеграцію набутих знань в майбутню діяльність лікаря. Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями. Застосовуються такі засоби оцінювання рівня підготовки студентів: тестування, письмова або усна відповідь на контрольні питання, розв'язування ситуаційних задач і трактування та оцінка їх результатів, контроль практичних навичок. Підсумковий контроль знань студентів у вигляді іспиту здійснюється по завершенню вивчення дисципліни. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою, виставляється за багатобальною шкалою і має визначення за системою ECTS та національною шкалою. Навчальна дисципліна «Психіатрія та наркологія з особливостями дитячого віку» є обов'язковою для студентів спеціальності 228 «Педіатрія». Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитно-трансферної системи.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання (семестр)	Вид контролю
	Всього	Аудиторних			
		Лекцій (годин)	Практичних занять(год.)		
Назва дисципліни: Психіатрія та наркологія з особливостями дитячого віку <i>Змістових розділів 2</i>	3,5 кредитів ECTS/ 105 год.	10	43	52	4 курс (7 / 8 семестри) екзамен
<i>Змістовий розділ 1</i> Загальні питання психіатрії та наркології. Загальна психопатологія	1,3 кредитів ECTS/ 40 год.	4	14	22	
<i>Змістовий розділ 2</i> Спеціальна (нозологічна) психіатрія	2,2 кредитів ECTS/ 65 год.	6	29	30	

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: патологічні зміни психічної сфери у дітей та підлітків.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Психіатрія та наркологія з особливостями дитячого віку» базується на вивченні студентами основ медичної біології, загальної психології, медичної психології, соціології, анатомії людини та фізіології людини, патоморфології та патофізіології, деонтології в медицині, психології спілкування та інтегрується з цими дисциплінами. Закладає основи вивчення студентами сучасних методів діагностики та лікування психічних захворювань у дітей та підлітків, які широко використовуються в клінічній практиці лікаря педіатра, що передбачає інтеграцію викладання з різними дисциплінами та формування умінь та навичок, які застосовуються у різних галузях професійної діяльності лікаря педіатра. Закладає розуміння особливостей розвитку психічних розладів у дитячому віці та основи превенції розвитку цих порушень.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою викладання** навчальної дисципліни «Психіатрія та наркологія з особливостями дитячого віку» є ознайомлення студентів з основними загальними проблемами психіатрії та наркології на сучасному етапі розвитку науки та клінічної практики; уміти визначати предмет і завдання психіатрії та наркології, знати сучасні підходи до класифікацій психічних розладів у дитячому та підлітковому віці, орієнтуватися в питаннях організації психіатричної допомоги дітям та підліткам, активне використання теоретичних знань у клінічній практиці.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Психіатрія та наркологія з особливостями дитячого віку» є формування системи знань, професійних умінь та практичних навичок, що складають основу майбутньої професійної діяльності з діагностики, лікування, профілактики психічних розладів у дітей та підлітків, що в сукупності готує основу майбутньої професійної діяльності у сфері клінічної медицини.

В результаті вивчення дисципліни «Психіатрія та наркологія з особливостями дитячого віку» студент **повинен знати:**

- Природу психічних розладів у дитячому віці, їхню етіологію та патогенез
- Методи психіатричного та експериментально-психологічного обстеження, особливості їх застосування у дітей
- Класифікацію та поширені форми психічних розладів, типи перебігу
- Основи фармакотерапії психічних розладів у дітей
- Основи психотерапії у лікуванні психічних розладів у дітей
- Принципи взаємодії психіатричної служби з фахівцями в сфері здоров'я дітей та підлітків
- Основні принципи профілактики психічних захворювань

В результаті вивчення дисципліни «Психіатрія та наркологія з особливостями дитячого віку» студент **повинен вміти:**

- Проводити психопатологічне обстеження дітей та підлітків, ефективно комунікувати з родичами пацієнтів
- Встановлювати синдромологічний та нозологічний діагноз
- Визначати основні клінічні особливості захворювання та його перебігу, оцінювати прогностичну цінність клінічних симптомів
- Визначати план медикаментозного та психотерапевтичного лікування з врахуванням віку та індивідуальних особливостей пацієнта, супутньої патології
- Надавати допомогу дітям та підліткам при невідкладних станах в психіатрії та наркології

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна «Психіатрія та наркологія з особливостями дитячого віку».

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня вищої освіти дисципліна «Психіатрія та наркологія з особливостями дитячого віку» забезпечує набуття студентами наступних **компетентностей**:

інтегральна:

Здатність застосовувати набуті загальні і фахові компетентності для вирішення складних задач професійної діяльності лікаря-педіатра та практичних проблем у галузі охорони здоров'я на відповідній посаді, сфера застосування яких передбачена визначеними переліками синдромів та симптомів захворювань, невідкладних станів, фізіологічних станів та захворювань, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів; лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій; питань судової та військової експертизи та/або здійснення інновацій. Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини (педіатрії). Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 10. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій

ЗК 11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- спеціальні (фахові, предметні):

ФК 1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК 5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань у пацієнтів різного віку: немовлят, дітей, підлітків та дорослих.

ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань у дорослих, а також пацієнтів дитячого та підліткового віку.

ФК 7. Здатність до діагностування невідкладних станів у дорослих, дітей та підлітків.

ФК 8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги дитині.

ФК 9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.

ФК 10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.

ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК 13. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.

ФК 15. Здатність до проведення медико-соціальної експертизи та експертизи працездатності.

ФК 16. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.

ФК 17. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума (у т.ч. дітей і підлітків), сім'ї, популяції.

ФК 18. Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги дитячому, підлітковому та дорослому населенню і підвищення ефективності використання медичних ресурсів.

ФК 19. Здатність до організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню та проведення маркетингу медичних послуг.

ФК 20. Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я дітей та дорослого населення; обробки соціальної, економічної та медичної інформації.

ФК 21. Зрозуміло та однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 22. Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів

ФК 23. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.

ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентності	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
Здатність застосовувати набуті загальні і фахові компетентності для вирішення складних задач професійної діяльності лікаря-педіатра та практичних проблем у галузі охорони здоров'я на відповідній посаді, сфера застосування яких передбачена визначеними переліками синдромів та симптомів захворювань, невідкладних станів, фізіологічних станів					

та захворювань, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів; лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій; питань судової та військової експертизи та/або здійснення інновацій. Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини (педіатрії). Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

Загальні компетентності

1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти набувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Знати сучасні тенденції розвитку галузі та аналізувати їх	Вміти проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
3	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміти і недвозначно донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефаківців.	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах
4	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності	Мати глибокі знання із структури професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем

					автономності.
5	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати види та способи адаптації, принципи дії в новій ситуації	Вміти застосувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату.	Нести відповідальність своєчасне використання методів саморегуляції.
6	Здатність приймати обґрунтоване рішення;	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
7	Здатність працювати в команді.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
8	Здатність до міжособистісної взаємодії	Знати закони та способи міжособистісної взаємодії	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для міжособистісної взаємодії	Використовувати навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
10	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.

		х технологій, що застосовуються у професійній діяльності	технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань.	професійній діяльності	
11	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Здатність проводити пошук джерел з допомогою інформаційних технологій	Вміти використовувати інформаційні технології та володіти навиками пошуку у наукометричних базах	Використовувати інформаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за інформацію з науково доказових джерел, достовірність інформації.
12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань івзятих обов'язків.	Здатність наполегливо виконувати професійні завдання та обов'язки	Володіти професійними якостями та методами комунікації для виконання поставлених завдань та обов'язків	Використовувати ефективні методи комунікації та менеджменту для вчасного та якісного виконання поставлених завдань та обов'язків	Нести відповідальність за наполегливість, вчасність та якість виконання поставлених завдань та обов'язків
13	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.	Знати соціальні та громадянські права та обов'язки в контексті гендерних проблем	Формувати громадянську позицію, вміти діяти відповідно до неї щодо гендерних переконань	Здатність доносити свою громадянську позицію, відстоювати свої переконання, виявляти та протистояти гендерній дискримінації	Нести відповідальність за свої соціальні дії, діяти згідно законів, які регламентують рівні можливості в контексті гендерних проблем
14	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянськог	Знати свої соціальні та громадянські права та обов'язки	Формувати свою громадянську свідомість, діяти згідно принципів	Здатність доносити свою громадянську та соціальну позицію	Нести відповідальність за соціальну та громадянську діяльність

	о (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.				
15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	Знати основи етики та деонтології, володіти знаннями про історію та закономірності розвитку предметної області, знати основи здорового способу життя	Вміти застосовувати етичні та деонтологічні норми і принципи у професійній діяльності, застосовувати і професійні принципи здорового способу життя	Здатність проводити професійну діяльність на основі принципів етики та деонтології, проводити інформаційну на навчальну діяльність щодо пропагування здорового способу життя	Нести відповідальність щодо виконання етичних та деонтологічних норм і принципів у професійній діяльності, за підтримання власного фізичного та психічного здоров'я.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1	Здатність збирати медичну	Мати спеціалізовані знання про	Вміти провести бесіду з	Ефективно формувати комунікаційну	Нести відповідальність за якісний збір

	інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	психічний статус людини, знати методики та стандартні методи обстеження психічної сфери людини, неврологічного та фізикального обстеження дитини, що страждає психічним розладом	дитиною, на підставі алгоритмів та стандартів, використовуючи стандартні методики провести психопатологічне, неврологічне та фізикальне обстеження пацієнта. Вміти обстежити психомоторний та фізичний розвиток дитини Вміти оцінити стан здоров'я людини (у т.ч. дитини). Вміти проводити бесіду з родичами дитини про особливості її психічного стану.	стратегію при спілкуванні з дитиною, формувати добрий терапевтичний комплаєнс з дитиною Вносити інформацію про стан здоров'я людини у клінічні бази даних	отриманої інформації на підставі співбесіди, опитування, огляду, та за своєчасне оцінювання стану: психічного та неврологічного статусу, здоров'я людини, психомоторного та фізичного розвитку дитини
2	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.	Володіти знаннями про основні інструментальні та лабораторні методи, які використовують в психіатрії при діагностиці психічних розладів у дітей та оцінку їх результатів	Вміти аналізувати результати інструментальних та лабораторних досліджень та на підставі них формувати діагноз пацієнта	Обґрунтовано призначати та оцінювати результати лабораторних та інструментальних досліджень у дітей	Нести відповідальність за правильну інтерпретацію результатів лабораторних та інструментальних досліджень у дитини, яка страждає психічним розладом
3	Здатність до	Виділяти та	Збиратися	Встановлювати	Нести

	встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.	ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдромизастандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи.	ри, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу, враховуючи вік дитини	і попередній клінічний діагноз захворювання у дитини	відповідальність за якісний збір отриманої інформації на підставі співбесіди, опитування, огляду, та за своєчасне оцінювання стану: здоров'я, психомоторного та фізичного розвитку дитини
4	Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.	Визначити необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, особливості навчання дитини з психічним розладом	Надавати рекомендації щодо забезпечення якості життя дитини, що страждає психічним розладом шляхом організації режиму праці та відпочинку	Розробляти індивідуальні плани для дитини, яка страждає психічним захворюванням, з врахуванням його професійної діяльності, особливостей побуту.	Дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
5	Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань у пацієнтів	Мати спеціалізовані знання про метаболічні порушення та схеми призначення лікування при	Визначити характер харчування для пацієнтів з розладами харчової поведінки	Здатність забезпечувати лікувальні рекомендації щодо харчування для пацієнтів з розладами	Нести відповідальність за обґрунтованість призначеного харчового режиму для пацієнтів з

	різного віку: немовлят, дітей, підлітків та дорослих.	розладах харчової поведінки		харчової поведінки	розладами харчової поведінки
6	Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань у дорослих, а також пацієнтів дитячого та підліткового віку.	Мати спеціалізовані знання алгоритмів та схем лікування психічних розладів у дітей згідно з затвердженим і клінічними протоколами	Вміти визначити та виокремити ефективні стратегії лікування для дітей, що страждають психічними розладами на основі доказових методів лікування	Здатність призначати лікування дітям та підліткам, які страждають психічними розладами згідно з затвердженим і клінічними протоколами	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо принципів та характеру лікування дітей з психічними розладами
7	Здатність до діагностування невідкладних станів у дорослих, дітей та підлітків.	Визначити актуальні ризики та надати медичну допомогу у невідкладних станах застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.	Визначити алгоритм дій надання невідкладної психіатричної допомоги в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.	Вміти користуватися відповідним медичним обладнанням та медичними приладами, виконувати медичні маніпуляції, а також володіти психологічними та психотерапевтичними методиками при наданні екстреної психіатричної та психологічної допомоги	Дотримуватися етичних та юридичних норм при наданні екстреної медичної допомоги дітям з невідкладними станами в психіатрії та наркології

8	Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.	Знання про клінічні симптоми невідкладних станів, які потребують надання екстреної медичної допомоги. Володіти знаннями про алгоритми надання невідкладної медичної допомоги згідно клінічних протоколів.	Визначати чіткий алгоритм дій надання невідкладної медичної допомоги на основі клінічних ознак при невідкладних станах.	Здатність надавати невідкладну допомогу, дотримуючись клінічних рекомендацій та враховуючи індивідуальні особливості пацієнта.	Нести відповідальність за вчасне та якісне надання екстреної медичної допомоги згідно клінічних рекомендацій при невідкладних станах в психіатрії та наркології
9	Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.	Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів пацієнтам в умовах надзвичайних ситуацій та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.	Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах	Визначати необхідність додаткових методів обстеження та консультацій фахівців різних профілів для якісного надання екстреної медичної допомоги	Визначати та забезпечувати необхідність продовження лікування в амбулаторних чи стаціонарних умовах після надання екстреної невідкладної допомоги до стабілізації фізичного та психічного стану
10	Здатність до виконання медичних маніпуляцій.	Знання про виконання загальних медичних маніпуляцій (внутрішньом'язові та довенні ін'єкції тощо)	Вміти виконувати загальні медичні маніпуляції	Здатність до виконання медичних маніпуляцій	Нести відповідальність за виконання медичних маніпуляцій
11	Здатність	Володіти	Вміти	Створювати	Брати

	розв'язувати медичні проблеми дітей та підлітків у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності .	знаннями про методи обстеження пацієнтів з психічними розладами при відсутності близьких родичів, особливості надання допомоги дітям, які опинилися в зоні бойових дій, зазнали фізичного, сексуального насилля, дії стихійних лих та катастроф	оцінювати психічний стан дитини в умовах надзвичайної ситуації, налагоджувати контакт, надавати першу психологічну, медичну допомогу, медикаментозну допомогу	безпечне довірливе середовище при наданні допомоги дітям, що перебувають в надзвичайній ситуації та постраждали від війни, зазнали фізичного, сексуального насилля, дії стихійних лих та катастроф	відповідальність за створення безпечних умов та надання якісної професійної допомоги дитині в умовах надзвичайних ситуацій при ризику виникнення або виникненні психічних порушень.
13	Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.	Володіти знаннями про особливості гігієнічного догляду у дітей та підлітків, що страждають психічними захворюваннями	Вміти проводити едукативну роботу щодо гігієнічних та профілактичних заходів для дітей, що страждають психічними розладами та їхніх родичів щодо	Здатність до організації санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів для дітей з психічними розладами, що перебувають на стаціонарному лікуванні	Брати відповідальність за організацію санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів для дітей з психічними розладами, що перебувають на стаціонарному лікуванні
15	Здатність до проведення експертизи працездатності	Мати базові знання про медико-соціальну експертизу дитини; про основні нормативні документи, що встановлюють вид інвалідності; основні	Вміти в змодельованій клініко-організаційній ситуації на підставі даних про захворювання, його перебіг та особливості навчальної діяльності дитини визначити	Організувати взаємодію з керівником підрозділу, лікувально-консультативною комісією (ЛКК), медико-соціальною експертною комісією (МСЕК)	Нести відповідальність за обґрунтованість рішень щодо медико-соціальної експертизи

		обмеження життєдіяльності та принципи визначення стійкої працевздатності	наявність та вираженість обмежень життєдіяльності, вид, ступінь інвалідизації. Вміти оформляти відповідні документи, що засвідчують інвалідність		
16	Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.	Знання про способи ведення медичної документації в паперовому та електронному вигляді	Вміти заповнювати правильно вести медичну документацію	Здатність до правильного та своєчасного заповнення медичної документації згідно вимог	Нести відповідальність за виявлення помилок у медичній документації
17	Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума (у т.ч. дітей і підлітків), сім'ї, популяції.	Володіти знаннями про негативні фактори навколишнього середовища (в рамках біопсихосоціальної моделі психічних розладів) та їх вплив на стан психічного здоров'я у дітей та підлітків	Вміти визначати фактори навколишнього середовища, які мають безпосередній та опосередкований вплив на стан психічного здоров'я дітей та підлітків та формують фактори ризику виникнення психічних захворювань	Здатність до оцінки факторів впливу навколишнього середовища, зокрема психологічних факторів (булінг, домашнє насилля тощо) на психічний стан дитини, оцінка можливості мінімізації цих факторів	Нести відповідальність за виявлення негативних факторів впливу навколишнього середовища на психічний стан дитини та зменшення впливу цих факторів
18	Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу,	Знати основні показники, що характеризують діяльність закладів/підрозділів охорони	Вміти розраховувати основні показники діяльності лікаря,	Отримувати інформацію з відповідних джерел щодо діяльності лікаря,	Нести відповідальність за обґрунтованість рішень щодо поліпшення

<p>закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги дитячому, підлітковому та дорослому населенню і підвищення ефективності використання медичних ресурсів.</p>	<p>здоров'я; медико-організаційні чинники, що впливають на діяльність лікаря підрозділу, закладу охорони здоров'я; характеристик и якості медичної допомоги; складові поліпшення якості медичної допомоги; основні вимоги до стандартизації медичної допомоги.</p> <p>Знати ефективність різних форм організації надання медичної допомоги; основи ціноутворення в охороні здоров'я та елементи ціни медичної послуги; методи економічної оцінки альтернативних медичних втручань.</p>	<p>підрозділу, закладу охорони здоров'я та оцінювати їх в динаміці.</p> <p>Вміти виявляти дефекти діяльності та причин їх формування.</p> <p>Вміти:</p> <p>вибирати відповідний уніфікований клінічний протокол щодо надання медичної допомоги, розробити загальну схему локального протоколу надання медичної допомоги; розраховувати показники структури, процесу та результатів діяльності; визначати фактори, що перешкоджають підвищенню якості та безпеки медичної допомоги.</p> <p>Вміти проводити оцінку собівартості</p>	<p>підрозділу, закладу охорони здоров'я, інформувати відповідних посадових осіб для забезпечення умов щодо надання якісної та безпечної медичної допомоги.</p> <p>Формулювати висновки щодо обґрунтування форми організації надання медичної допомоги, методу фінансування закладу охорони здоров'я; щодо способів зменшення собівартості медичних послуг; висновки щодо оцінки альтернативних медичних втручань на підставі економічного аналізу</p>	<p>діяльності лікаря, закладу/підрозділу охорони здоров'я;</p> <p>підвищення ефективності використання наявних ресурсів підрозділу, закладу, системи охорони здоров'я</p>
--	--	---	---	---

			<p>медичної послуги, обирати раціональну форму організації надання медичних послуг.</p> <p>Вміти обґрунтувати вибір методу економічного аналізу для порівняння альтернативних медичних втручань</p>		
19	Здатність до організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню та проведення маркетингу медичних послуг.	Знати про ефективні шляхи надання психіатричної допомоги дітям та підліткам шляхом психоедукаційних програм в освітніх закладах	Вміти проводити промоційні заходи з метою надання інформації про стани, пов'язані з порушенням в сфері психічного здоров'я серед дітей та підлітків в закладах освіти	Здатність комунікації з дітьми та підлітками, учасниками освітнього процесу, батьками. Здатність організувати та надавати інформацію про проблеми, пов'язані зі станом психічного здоров'я у дітей та підлітків	Нести відповідальність за якість проведення навчальних та промоційних заходів щодо проблем з психічним здоров'ям у дітей та підлітків та можливості отримання професійної допомоги.
20	Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я дітей та дорослого населення; обробки соціальної,	Знати про методи оцінки розповсюдженості психічних розладів серед дітей, володіти знаннями про збір та обробку даних епідеміологіч	Вміти проводити медико-статистичне дослідження серед визначених груп дитячого населення	Ефективно визначати основні завдання та працювати з отриманими даними в результаті проведення медико-статистичного	Відповідати за якість проведених досліджень та достовірність результатів

	економічної та медичної інформації.	них та медико-статистичних досліджень		дослідження	
21	Зрозуміло та однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Володіти знаннями про комунікативні стилі та особливості інформування пацієнтів про лікувально-діагностичний процес. Знати вікові особливості сприйняття та опрацювання інформації у дітей. Знати особливості комунікації з дітьми, які страждають психічними розладами.	Вміти провести первинне інтерв'ю з дітьми та родичами. Вміти ефективно формувати комплаєнс з пацієнтом, враховуючи вікові та індивідуальні психологічні особливості	Здатність ефективно та якісно доносити інформацію в різних життєвих ситуаціях та психологічних станах дитини та її дорослих родичів	Нести відповідальність за коректне, однозначне та доступне пояснення інформації про стан здоров'я, а також методи, що використовуються в діагностичному процесі, принципи лікування, побічні дії фармакотерапії та способи корекції лікування.
22	Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	Знання щодо алгоритму дій у професійній діяльності при невідкладних ситуаціях, в тому числі ситуаціях, пов'язаних з гуманітарними катастрофами	Вміти організовувати покроковий алгоритм дій та гнучко змінювати його при невідкладних ситуаціях, в тому числі ситуаціях, пов'язаних з гуманітарними катастрофами	Здатність швидко та ефективно діяти в професійному полі при виникненні непередбачуваної ситуації	Нести відповідальність за організацію нового алгоритму дій при невідкладних ситуаціях, в тому числі ситуаціях, пов'язаних з гуманітарними катастрофами
23	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони	Знання етапів проведення наукового дослідження та представлення результатів,	Вміти організувати етапи наукового дослідження та представити	Здатність проводити наукове дослідження шляхом застосування опитувальників	Нести відповідальність за якість проведеного дослідження, належне представлення

	здоров'я.	знання розробки прикладного проекту з використанням сучасних технологій	результати, вміти розробляти та представити прикладний проект за допомогою мультимедійної презентації	в та шкал, проводити статистичний аналіз результатів, викладати результати та висновки досліджень за допомогою презентацій	його результатів в науково-академічній спільноті.
24	Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.	Знання дослідницької та лікувальної етики у роботі з пацієнтами дитячого віку та їхніми родичами	Вміти проводити ефективну комунікацію з пацієнтами дитячого віку, а також їхніми родичами на основі принципів медичної етики	Здатність до ефективної комунікації, формування доброго комплаєнсу, базуючись на принципах медичної етики з пацієнтами дитячого віку та їхніми родичами	Нести відповідальність за дотримання правл медичної етики в лікувально-діагностичному процесі з пацієнтами дитячого віку та їхніми родичами
25	Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів	Знання правових основ авторського права, принципів запобігання плагіату, фальсифікацій та корупційних дій	Вміти самостійно виконувати освітню та наукову діяльність, викладати свої погляди, приймати власні рішення, використовувати інформаційні технології для визначення ознак плагіату	Здатність до доброчесного та відповідального виконання освітньої та наукової діяльності, отримання довіри та поваги серед колег та студентів	Відповідальність за представлені результати діяльності, доброчесність, довіра та відповідальність за власні дії, відповідальність за використання засобів для визначення плагіату у наукових дослідженнях, проектах. Відповідальність за фальсифікації.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

Результати навчання для дисципліни.

Оволодіти сучасними знаннями щодо:

- Фізіологічних та психопатологічних феноменів у дітей
- Алгоритму проведення клініко-психопатологічного, експериментально-психологічного обстеження дітей
- Особливості формулювання синдромологічного та нозологічного психіатричного діагнозу в дітей
- Класифікація психічних порушень в дітей
- Афективні порушення в дітей
- Особливості депресивних станів в дітей
- Особливості суїцидальної та самопошкоджуючої поведінки в дітей
- Розлади тривожного спектру в дітей
- Специфічні фобії та панічний розлад в дітей
- Клінічні риси obsесивно-компульсивного розладу в дітей
- Клінічні особливості посттравматичного стресового розладу в дітей
- Розлади поведінки в дитячому віці
- Розлади аутистичного спектру в дітей
- Розлади, спричинені вживанням алкоголю та психоактивних речовин
- Тікозні розлади та трихотіломанія в дітей
- Розлади харчової поведінки в дитячому віці
- Психічні розлади внаслідок органічного ураження ЦНС
- Психічні порушення, пов'язані з соматичними станами
- Розлади статевої поведінки в дітей
- Невідкладні медичні стани в дітей та підлітків
- Особливості психофармакотерапії в дитячому віці
- Методи психотерапії для лікування психічних порушень в дитячому віці

Вміти застосовувати знання в практичних ситуаціях

- Проводити клініко-психопатологічне обстеження дитини
- Проводити експериментально-психологічне обстеження дитини
- Проводити наукові дослідження в групах дітей на основі аналізу опитувальників та діагностичних шкал
- Інтерпретувати результати інструментальних та лабораторних методів дослідження
- Заповнювати медичну паперову та електронну документацію
- Встановлювати синдромологічний та нозологічний діагноз
- Призначати схему медикаментозного лікування, враховуючи індивідуальні особливості пацієнта
- Призначати режим харчування пацієнтам з розладами харчової поведінки
- Надавати допомогу при невідкладних медичних станах в психіатрії та наркології дітям та підліткам
- Надавати першу психологічну допомогу дітям та підліткам при порушеннях психічного стану в надзвичайних ситуаціях
- Проводити заходи щодо промоції психічного здоров'я
- Проводити заходи щодо превенції виникнення психічних розладів у дітей та підлітків

- Організувати маршрути пацієнта
- Проводити психотерапевтичні інтервенції в кризових станах
- Проводити психоедукаційні бесіди з дітьми, що страждають психічними розладами, а також їхнім батькам щодо особливостей захворювання та ефективних стратегій комунікацій
- Проводити навчальні тренінги щодо здорового способу життя, попередження виникнення інфекційних захворювань, соматичних захворювань у дітей та підлітків з психічними розладами

Відповідність визначення стандартом результатів навчання та компетентностей

Результат навчання	Код програмного результату навчання	Код компетентності
Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.	ПРН - 1	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3, ЗК - 4, ЗК - 5, ЗК - 6, ЗК - 7, ЗК - 8, ЗК - 10, ЗК - 11, ЗК - 12, ЗК - 13, ЗК - 14, ЗК - 15, ФК - 1, ФК - 2, ФК - 3, ФК - 4, ФК - 5, ФК -6, ФК - 7, ФК - 8, ФК - 9, ФК - 10, ФК - 11, ФК 12, ФК -13, ФК -14, ФК -15, ФК -16, ФК -17, ФК - 18, ФК -21, ФК -22, ФК - 23, ФК - 24, ФК -25
Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.	ПРН - 2	ЗК - 4, ЗК - 6, ЗК - 10, ЗК - 11, ЗК - 12, ФК - 1, ФК -2, ФК - 3, ФК - 4, ФК - 5, ФК - 6, ФК - 7, ФК - 8, ФК - 9, ФК - 10, ФК - 11, ФК 12, ФК -13, ФК -14, ФК - 15, ФК -17, ФК - 24
Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних (у т.ч. педіатричних) проблем.	ПРН - 3	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3,ЗК - 6, ЗК - 7, ЗК - 10, ЗК - 11, ЗК - 12, ФК - 1, ФК -2, ФК - 3, ФК - 11, ФК - 18, ФК -21, ФК -22, ФК - 23, ФК - 24, ФК -25

<p>Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).</p>	<p>ПРН -4</p>	<p>ЗК – 3, ЗК – 4, ФК – 12, ФК – 16, ФК -22, ФК - 24</p>
<p>Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток дорослого пацієнта і дитини, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.</p>	<p>ПРН - 5</p>	<p>ЗК -1, ЗК -2, ЗК – 3,ЗК– 6, ЗК – 7, ФК-1, ФК -2, ФК -3, ФК – 7,ФК – 8, ФК -11, ФК -12, ФК -16, ФК - 24</p>
<p>Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря- керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).</p>	<p>ПРН - 6</p>	<p>ЗК -1, ЗК -2, ЗК – 3, ЗК – 6, ЗК – 7, ЗК – 8, ФК-1, ФК – 2, ФК -3,ФК – 7, ФК – 8, ФК – 11, ФК – 12, ФК – 16, ФК -24</p>
<p>Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із</p>	<p>ПРН - 7</p>	<p>ЗК – 8, ФК -1, ФК – 2, ФК -16, ФК - 24</p>

захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).		
Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.	ПРН - 8	ЗК – 3, ЗК – 4, ФК – 5, ФК – 6, ФК – 7, ФК – 8, ФК – 9, ФК – 10, ФК -11, ФК – 12, ФК - 24
Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.	ПРН - 9	ФК – 1, ФК – 2, ФК -6, ФК -7, ФК -8, ФК -10, ФК -12
Визначати необхідний режим	ПРН - 10	ЗК – 4,

<p>праці, відпочинку та харчування дорослих, дітей і підлітків на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.</p>		<p>ФК -4, ФК -5, ФК - 24</p>
<p>Визначати підхід, план та тактику ведення фізіологічної вагітності, фізіологічних пологів та післяпологового періоду шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.</p>	<p>ПРН - 11</p>	<p>ЗК -4, ФК -1, ФК – 2, ФК-3, ФК -6, ФК – 7, К – 8, ФК -12</p>
<p>Проводити оцінку загального стану новонародженої дитини шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартами, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.</p>	<p>ПРН - 12</p>	<p>ЗК -1, ЗК -2, ЗК – 3 ФК -1, ФК – 2, ФК-3, ФК – 7, ФК - 10</p>
<p>Проводити оцінку та моніторинг розвитку дитини, надавати рекомендації з вигодовування та особливостей харчування залежно від віку, організувати проведення профілактичних щеплень за календарем.</p>	<p>ПРН - 13</p>	<p>ЗК -1, ЗК -2, ЗК – 3 ФК -1, ФК – 2, ФК-3, ФК – 7, ФК - 10</p>
<p>Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу</p>	<p>ПРН-14</p>	<p>ЗК – 5,ЗК -7, ЗК – 8, ФК -1, ФК – 7, ФК -10, ФК -</p>

<p>при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.</p>		<p>11, ФК – 17, ФК - 23</p>
<p>Організувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.</p>	<p>ПРН - 15</p>	<p>ЗК -7, ЗК – 8, ФК -18, ФК -21, ФК -22</p>
<p>Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.</p>	<p>ПРН - 16</p>	<p>ФК – 3, ФК -7, ФК – 10, ФК – 11, ФК - 19</p>
<p>Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних</p>	<p>ПРН - 17</p>	<p>ЗК – 14, ЗК -15, ФК -7, ФК -11</p>

етичних та юридичних норм.		
Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.	ПРН -18	ФК – 13, ФК -14, ФК -17
Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.	ПРН - 21	ЗК – 2, ЗК -10
Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.	ПРН-22	ЗК – 5, ФК – 13, ФК – 17, ФК -19
Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я людини для оцінки стану захворюваності населення.	ПРН - 23	ФК -14, ФК -17
Забезпечувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в	ПРН -24	ЗК – 1, ЗК – 3, ЗК – 5, ЗК – 6 ФК – 7, ФК – 9, ФК -11, ФК - 22

індивідуальному полі діяльності		
Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.	ПРН - 25	ЗК – 5, ЗК – 6 ФК – 11, ФК -17, ФК -21
Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які можуть бути складними, непередбачуваними та потребувати нових стратегічних підходів; організувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді з дотриманням позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.	ПРН - 26	ЗК – 1, ЗК – 3, ЗК – 5, ЗК – 6 ФК – 7, ФК – 9, ФК -11, ФК – 18, ФК – 19, ФК -22, ФК - 23
Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів	ПРН - 27	ЗК – 5, ЗК – 6, ЗК – 7, ЗК – 8, ЗК - 15 ФК – 11, ФК -18, ФК -21, ФК -22
Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки	ПРН - 28	ЗК 12, ЗК -15 ФК -18, ФК - 22

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 105 годин, 3.5 кредити ECTS.

Програма дисципліни «Психіатрія та наркологія з особливостями дитячого віку» складається з 2 змістових розділів.

Змістовий розділ 1.

Загальні питання психіатрії та наркології дитячого віку. Загальна психопатологія.

Тема 1. Предмет, завдання. Особливості структури психіатричної служби в Україні. Методи психіатричного дослідження у дітей. Класифікація психічних розладів дитячого віку, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів. Питання міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, доказової реабілітації, забезпечення прав людини в психіатрії.

Тема 2. Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних розладів у дитячому віці. Порушення сфер відчуття та сприйняття.

Тема 3. Порушення когнітивних функцій: пам'яті, уваги, мислення та інтелекту.

Тема 4. Порушення емоційної та вольової сфер. Психомоторні порушення.

Тема 5. Порушення свідомості та самосвідомості. Основні психопатологічні синдроми.

Змістовий розділ 2.

Нозологічна психіатрія дитячого віку

Тема 6. Розлади спектру аутизму. Психотичні розлади в дітей.

Тема 7. Афективні розлади в дитячому віці. Клінічні форми та типи перебігу. Принципи терапії та профілактики. Депресивні стани у дітей, суїцидальна та самопошкоджуюча поведінка.

Тема 8. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю в дитячому та підлітковому віці.

Тема 9. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин в дитячому та підлітковому віці.

Тема 10. Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів в дитячому віці. Психічні порушення при соматичних, ендокринних та судинних захворюваннях.

Тема 11. Психічні порушення при інфекційних захворюваннях та ЧМТ у дітей. Психічні порушення внаслідок екологічно несприятливих впливів.

Тема 12. Розлади тривожного спектру у дітей. Специфічні фобії, панічний розлад, обсессивно – компульсивний розлад. Розлади харчової поведінки

Тема 13. Розлади, пов'язані зі стресом у дітей. Посттравматичний стресовий розлад. Основні діагностичні критерії та форми ПТСР. Тікозні розлади. Медикаментозна та психотерапевтична допомога.

Тема 14.Інтелектуальна недостатність та порушення психологічного розвитку. Етіологія, патогенез, клінічні прояви. Гіперкінетичні розлади. Розлад дефіциту уваги/ гіперактивності. Етіологія, патогенез. Клінічні прояви. Лікування, психотерапевтична корекція.

Тема 15.Розлади соціальної поведінки. Формування розладів особистості в дитячому та підлітковому віці.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин			
	усього	л	практ.	сам.р.
Розділ 1. Психіатрія та наркологія з особливостями дитячого віку				
Змістовий розділ 1. Загальні питання психіатрії та наркології дитячого віку та загальна психопатологія				
1. Предмет, завдання. Особливості структури психіатричної служби в Україні. Методи психіатричного дослідження у дітей. Класифікація психічних розладів дитячого віку, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів	9	1	2	6
2. Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних розладів у дітей. Питання міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, доказової реабілітації, забезпечення прав людини в психіатрії. Послуга раннього втручання. Порушення сфер відчуття та сприйняття.	7	-	3	4
3.Порушення когнітивних функцій: пам'яті, уваги, мислення та інтелекту.	8	1	3	4
4.Порушення емоційної та вольової сфер. Психомоторні порушення	8	1	3	4

5.Порушення свідомості та самосвідомості. Основні психопатологічні синдроми.	8	1	3	4
Змістовий розділ 2. Нозологічна психіатрія дитячого віку				
6. Розлади спектру аутизму. Психотичні розлади в дітей.	4	1	3	-
7. Афективні розлади в дітей. Клінічні форми та типи перебігу. Принципи терапії та профілактики.	4	1	3	-
8. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю в дитячому віці.	4	1	3	-
9. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин в дитячому віці.	9	-	3	6
10. Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів у дітей. Психічні порушення у дітей при соматичних, ендокринних та судинних захворюваннях.	10	1	3	6
11.Психічні порушення при інфекційних захворюваннях та ЧМТ у дитячому віці.Психічні порушення внаслідок екологічно несприятливих впливів.	9	-	3	6
12. Розлади тривожного спектру у дітей. Сецифічні фобії, панічний розлад, обсесивно – компульсивний розлад. Розлади харчової поведінки	10	1	3	6
13. Розлади, пов'язані зі стресом у дітей. Посттравматичний стресовий розлад. Основні діагностичні критерії та форми ПТСР. Тікозні розлади. Медикаментозна та психотерапевтична допомога.	10	1	3	6
14. Інтелектуальна недостатність та порушення психологічного розвитку. Етіологія, патогенез, клінічні прояви. Гіперкінетичні розлади. Розлад дефіциту уваги/ гіперактивності. Етіологія, патогенез. Клінічні прояви. Лікування, психотерапевтична корекція.	3	-	3	
15. Розлади соціальної поведінки. Формування розладів особистості в дитячому та підлітковому віці.	2	-	2	-

Усього	105	10	43	52
Підсумковий контроль	Екзамен			

4. Тематичний план лекцій

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
	Змістовий розділ 1. Загальні питання психіатрії та наркології дитячого віку та загальна психопатологія	
1	Предмет та завдання психіатрії. Поняття про психічні розлади та їх розповсюдженість. Патологія пізнавальних процесів в дитячому віці. Порушення відчуття та сприйняття та когнітивної сфери: мислення та інтелекту, пам'яті і уваги.	2
2.	Порушення емоційно-вольової сфери. Порушення сфери свідомості та самосвідомості. Основні психопатологічні синдроми.	2
	Змістовий розділ 2. Нозологічна психіатрія дитячого віку	
3.	Розлади аутистичного спектру у дітей. Психотичні розлади у дітей. Клінічні форми та типи перебігу. Загальні принципи лікування.	2
4.	Загальна характеристика органічних психічних розладів. Психічні порушення у дітей при соматичних захворюваннях. Медичні та соціальні проблеми вживання психоактивних речовин.	2
5.	Загальна характеристика розладів тривожного спектру у дітей. Посттравматичний стресовий розлад. Розлади харчової поведінки. Розлади особистості.	2
	РАЗОМ	10

5. Тематичний план практичних занять

№	Тема	кількість годин

1.	Предмет, завдання психіатрії та наркології. Особливості структури психіатричної служби в Україні. Методи психіатричного дослідження у дітей. Класифікація психічних розладів дитячого віку, поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів.	2
2.	Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних розладів у дітей. Порушення сфер відчуття та сприйняття.	3
3.	Порушення когнітивних функцій: пам'яті, уваги, мислення та інтелекту.	3
4.	Порушення емоційної та вольової сфер. Психомоторні порушення.	3
5.	Порушення свідомості та самосвідомості. Основні психопатологічні синдроми. Колоквіум по психопатології.	3
6.	Розлади спектру аутизму. Психотичні розлади в дітей. Основні принципи діагностики та лікування.	3
7.	Афективні розлади в дитячому віці. Клінічні форми та типи перебігу. Принципи терапії та профілактики. Депресивні стани у дітей, суїцидальна та самопошкоджуюча поведінка.	3
8.	Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю в дітей та підлітків.	3
9.	Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин у дітей та підлітків.	3
10.	Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів в дитячому віці. Психічні порушення при соматичних, ендокринних та судинних захворюваннях.	3
11.	Психічні порушення при інфекційних захворюваннях та ЧМТ у дітей. Психічні порушення внаслідок екологічно несприятливих впливів.	3
12.	Розлади тривожного спектру у дітей. Сецифічні фобії, панічний розлад, обсесивно – компульсивний розлад. Розлади харчової поведінки	3
13.	Розлади, пов'язані зі стресом у дітей. Посттравматичний стресовий розлад. Основні діагностичні критерії та форми ПТСР. Тікозні розлади. Медикаментозна та психотерапевтична допомога.	3
14.	Інтелектуальна недостатність та порушення психологічного розвитку. Етіологія, патогенез, клінічні прояви. Гіперкінетичні розлади. Розлад дефіциту уваги/ гіперактивності. Етіологія, патогенез. Клінічні прояви. Лікування, психотерапевтична корекція.	3

15.	Розлади соціальної поведінки. Формування розладів особистості в дитячому та підлітковому віці.	2
Разом		43

6. Тематичний план самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Промоція психічного здоров'я та превенція виникнення психічних розладів у дитячому віці. Питання міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, доказової реабілітації, забезпечення прав людини в психіатрії. Послуга раннього втручання.	6
2	Осоливості психофармакотерапії в дитячому віці	4
3	Особливості порушення інтелекту у дітей. Причини інтелектуальної недостатності	4
4	Нейрофізіологічні основи емоцій. Особливості емоційної експресії в дитячому віці. Емоційна депривація	4
5	Типи порушень свідомості у дітей	4
6	Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю в дітей.	6
7	Психічні розлади при ЧМТ в дітей. Психічні розлади при екологічно несприятливих впливах.	6
8	Вплив перенесених інфекційних захворювань на психічний стан дитини	6
9	Особливості специфічних фобій у дітей. Психотерапевтичні методи лікування розладів тривожного спектру та посттравматичного стресового розладу у дітей	6
10	Надання кваліфікованої психіатричної та психотерапевтичної допомоги дітям в надзвичайних ситуаціях.	6
	Разом СРС	52

7. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

8. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

- За домінуючими засобами навчання: вербальні, наочні;
- В залежності від основних дидактичних завдань: отримання нових знань, формування вмінь та навичок, перевірки й оцінки знань, а також:
- усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;
- бліц-опитування;

- дискусії з проблемних ситуацій;
- реферативні виступи;
- тестування в письмовій формі;
- виконання письмових завдань тощо.

Результат самостійної позааудиторної роботи студента відтворюється у формі представлення стендових доповідей, презентацій або захисту реферативних робіт.

9. Методи контролю

Методи і форми контролю та оцінювання успішності студентів з дисципліни здійснюється за допомогою стандартизованих методів контролю: тестування, структуровані письмові роботи, робота з медичною документацією, контроль практичних навичок. Методи контролю містять – поточний контроль на практичному занятті (за допомогою 10-ти тестових завдань), за правильну відповідь на 9-10 тестів студент отримує оцінку «відмінно», 8-7 тестів – «добре», 6-5 тестів – «задовільно», 4 -0 тестів – «незадовільно».

Оцінка теоретичних знань здійснюється шляхом усної чи письмової відповіді, оцінка практичних навичок у клінічному відділенні за стандартизованою шкалою виконання практичних навичок, розв'язання ситуаційних задач. Оцінка правильності розв'язання ситуаційних задач здійснюється за шкалою від 0 до 12 балів, де 10-12 балів – «відмінно», 7-9 балів – «добре», 4-6 балів – «задовільно» та менше 4 – «незадовільно».

Самостійну роботу студент виконує після завершення аудиторної частини заняття. Підсумковим контролем засвоєння дисципліни є екзамен.

10. ВИДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль

Завданням поточного контролю є перевірка рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи: засвоєння відповідного навчального матеріалу, набуття знань та сформованості навичок вирішення конкретних питань та ситуацій, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислювати сутність змісту матеріалу заняття, сформованості вмінь виконувати необхідні практичні навички і маніпуляції, публічно чи письмово обґрунтовувати власну точку зору, уміння працювати в команді, здатність нести відповідальність за надані рекомендації та прийняті рішення тощо. Поточний контроль здійснюється на основі комплексного оцінювання діяльності студента та набутих ним компетентностей (знання, уміння, навички тощо), що включає контроль вхідного рівня знань, якість виконання практичної роботи, рівень теоретичної підготовки та результати вихідного контролю рівня знань. Форми проведення поточного контролю визначаються кафедрою і відображаються у навчальній програмі відповідної дисципліни.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять за 4-бальною шкалою, при цьому враховуються всі види робіт, передбачені програмою. Студент отримує традиційну оцінку з кожної теми, яка конвертується у бали. Видами поточного контролю є: тестові завдання, типові ситуаційні задачі, структуровані письмові відповіді, оцінка практичних навичок.

Методи контролю(до методів контролю)

Теоретичних знань:

- тестування письмове та комп'ютерне (MISA),
- індивідуальне опитування, співбесіда,

– структуровані за змістом письмові роботи.

Практичних навичок та умінь:

- контроль виконання стандартизованих за методикою проведення практичних навичок, передбачених планом практичної підготовки студента з дисципліни;
- аналіз лабораторних та інструментальних досліджень;
- виконання медичних маніпуляцій в педіатрії;
- надання допомоги при невідкладних станах у дітей.

11. Форма підсумкового контролю успішності

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту. Іспит проходить у письмовій формі. Студентові пропонується 80 тестових завдань, 40 з яких містять один варіант правильної відповіді, а інші 40 – множинні варіанти. Додатково додається ситуаційна задача, подана у вигляді клінічного випадку, де необхідно визначити ведучий психопатологічний синдром та встановити клінічний діагноз пацієнтові. Тривалість іспиту 90 хвилин.

Критерії оцінювання

Оцінка 5 («відмінно») – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі та всебічні знання теми, аналізує наукові джерела, критично мислить, вміє імплементувати теоретичні знання у практичну діяльність.

Оцінка 4 («добре») – студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає вивчений матеріал, добре володіє практичними навичками, проте може допускатися певних неточностей та похибок.

Оцінка 3 («задовільно») – студент базово опанував навчальний матеріал, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, проте, допускається значних помилок у теоретичних знаннях та виконанні практичних навичок.

Оцінка 2 («незадовільно») – студент не опанував теоретичний матеріал, не вміє виконувати практичних навичок, не орієнтується в навчальній літературі.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 120 балів, мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 72 бали.

12.Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти:

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 120 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 72 бали.

Під час оцінювання враховуються бали, які студент отримав під час проведення навчальних занять за 4-бальною шкалою, при цьому враховуються всі види робіт, передбачені програмою. Студент отримує традиційну оцінку з кожної теми, яка конвертується у бали. Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни впродовж семестру шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 120}{5}$$

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються екзаменом

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	120	4.45	107	3.91	94	3.37	81
4.95	119	4.41	106	3.87	93	3.33	80
4.91	118	4.37	105	3.83	92	3.29	79
4.87	117	4.33	104	3.79	91	3.25	78
4.83	116	4.29	103	3.74	90	3.2	77
4.79	115	4.25	102	3.7	89	3.16	76
4.75	114	4.2	101	3.66	88	3.12	75
4.7	113	4.16	100	3.62	87	3.08	74
4.66	112	4.12	99	3.58	86	3.04	73
4.62	111	4.08	98	3.54	85	3	72
4.58	110	4.04	97	3.49	84	Менше3	Недостатньо
4.54	109	3.99	96	3.45	83	-	-
4.5	108	3.95	95	3.41	82	-	-

Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому контролі.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при складанні екзамену становить 80.

Мінімальна кількість балів при складанні екзамену - становить 50.

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну (національну) шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок „А”, „В”, „С”, „D”, „Е” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал „Е”.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні.

Об’єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою)

13.Методичне забезпечення

1. Плани практичних занять та конкретні цілі
2. Конспект лекцій
2. Завдання для самостійної роботи студентів
3. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь студентів, ситуаційні задачі
4. Перелік практичних навичок до іспиту.
5. Перелік практичних навичок, щопідлягають обов’язковій перевірці при підсумковому занятті

14.Рекомендована література:

Основна

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Закон України "ОсновизаконодавстваУкраїни про охоронуздоров'я"
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

3. Закон України "Про психіатричну допомогу" в редакції від 20.12.2018р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>
4. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія. Підручник. – Видавництво «ЦУЛ», 2021. – 424 с.
5. Психопатологічні синдроми: класифікація та різновидності: Навч. посібник/ Білобровка Р. І., Рахман Л. В., Панас А. Р. та ін.-Львів. В-во "Новий Світ-2000", 2021.-72с.
6. Флесснер К.А., П'ячентіні Д.С. Клінічний посібник із психічних розладів у дітей та підлітків: покрокове керівництво з лікування. – Галицька видавнича спілка, 2021 – 750 с.
7. Stahl S.M. Essential Psychopharmacology Prescriber's Guide. – 7th Ed. - Cambridge Medicine, 2018. – 2703 p.

Допоміжна

1. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник/І.С.Зозуля, В.І.Боброва, Г.Г.Рощин та інші/; за ред. І.С.Зозулі.-3-е видання, пер. та доп.-Київ.-ВСВ «Медицина».-2017.-960с.
2. Кацавець Р.С. Психологія особистості. Навчальний посібник. - Київ : Алерта. 2021. 134 с.
3. Комунікативні навички лікаря: підручник / Колектив авторів, за заг. ред. О.С. Чабана; наукова редакція й украдання О.О. Хаустова, І.А. Коваль; Національний медичний університет імені О.О. Богомольця – Київ: Медпринт, 2021. – 400 с.
4. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Л. Туриніна. – К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. – 160 с
5. Мартинюк А.І. Патопсихологія. Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 208 с.
6. Москалець М. Психологія особистості. Підручник. – Ліра – К., 2020. – 364 с.
Никоненко Ю.П. Клінічна психологія: навчальний посібник . - Київ : ЦУЛ, 2019. - 369 с.
7. Несуїцидальна самошкодуювальна поведінка /І. Девід Клонські, Дженіфер Дж. Мюеленкамп, Стівен П. Льюїс, Барент Волш /пер. з англ. І. Куришко, за наук. ред. К. Явної-Розенталь. Львів: Галицька видавнича спілка, 2022. -132 с.
8. Охорона психічного здоров'я в умовах війни: у 2т. / пер. з англ. Тетяна Охлопкова, Олександра Брацюк. — К. : Наш формат, 2017. — 2т. - 548 с.
9. Охорона психічного здоров'я в умовах війни: у 2т. / пер. з англ. Тетяна Семігіна, Ірина Павленко, Євгенія Овсяннікова, Ольга Тесленко. — К. : Наш формат, 2017. — 1т. - 568 с.
10. Максименко Д.С. Психологічні особливості криз підлітка. – Видавництво «ЦУП», 2020. – 200 с.
11. Савчин М.В. Вікова психологія : навч. посіб. / Мирослав Васильович Савчин, Леся Павлівна Василенко.– 3-тє вид, перероб., допов.– Київ : Академія, 2017.– 366,[1] с.– (Alma mater +)
12. Brannon L., Feist J., Updegraff J.A. Health psychology: An Introduction to Behavior and Health. 9th edition – Cengage Learning, 2017. – 544 p.
13. Chen M., Giblin N. J. Individual Counseling and Therapy: Skills and Techniques. – 3rd ed. – Routledge, 2017. – 316 p.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.osvita.org.ua>– Освітній портал – все про освіту в Україні.
2. <http://nbuv.gov.ua>– сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
3. <http://library.meduniv.lviv.ua>- сайт Наукової бібліотеки Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького
4. <http://www.hindawi.com/>
5. <https://www.plos.org/open-access>
6. <http://www.pubmedcentral.nih.gov/>

